

Samenspraak

DECEMBER 2013

MAGAZINE VOOR RELATIES

Op deze cover maken we gebruik van Layar. Lees hoe het werkt op pagina 7.

Wet Werk en Zekerheid

Ingrijpend voor iedere werkgever

Aansprakelijkheid

Liever excuses dan geld

Willem Vermeend

Speel in op digitale economie of je mist de boot

Onstuitbare opmars naar de digitale wereld

Er wordt wat afgetwitterd op het rode pluche in Den Haag. Maar volgens oud-politicus Willem Vermeend, spreker op onze Prinsjesdagbijeenkomst, zouden de bewindslieden wat serieuzer naar de mogelijkheden van hun smartphone kunnen kijken. Vermeend ziet in, wat hij noemt de 'smartphone- en tableteconomie', kansen voor economische groei. Overheden en ondernemers kunnen volgens hem succesvol inspelen op de 'onstuitbare opmars van de digitale wereld', als zij snel nuttig gebruik maken van digitale innovaties, zoals 3D-printing of 'Internet of Things'. Maar komen dergelijke innovaties niet in botsing met bestaande regelgeving? Op pagina 22 belichten wij de juridische gevolgen.

Dirkzwager werkt aan haar digitale opmars door nuttig gebruik te maken van social media om cliënten te informeren. Momenteel ligt de focus op het sociaal akkoord en de invoering van de nieuwe Wet Werk en Zekerheid. Nu het Herfstakkoord rond is, gaat de bezem door het arbeidsrecht. Sneller dan verwacht. En elke werkgever in ons land krijgt er mee te maken. Daarom zorgen onze arbeidsrechtsspecialisten dat u bijtijds op de hoogte bent. Volg hun twitterberichten, de kennispagina's en de nieuwe website www.werk-en-zekerheid.nl. We hebben ook nog een belangrijke lunchsessie voor u in petto. Met een onbeperkt aantal deelnemers. Hoe en wat leest u op pagina 4.

Ondanks alle drukte rondom het sociaal akkoord, hebben politici gelukkig nog tijd voor andere zaken. Zo is D66-leider Alexander Pechtold een van de initiatiefnemers van het Helene Kröller-Müller Fonds, dat schenkingen van particulieren gaat werven (p.30). Een mooi initiatief, waardoor de collectie van het Kröller-Müller museum voor volgende generaties behouden blijft. Want een bezoek aan dit museum met de beeldentuin zo schitterend gelegen in het groen, daar kan geen digitale Google-rondleiding tegenop.

Het is duidelijk dat wij alle digitale ontwikkelingen op de voet volgen. Al die noviteiten maken ons vak spannend en bieden uw onderneming grootse kansen. En zolang er geen Dirkzwager-jurist uit uw 3D printer komt rollen, staan wij hier voor u klaar om een oplossing te vinden voor al uw juridische vraagstukken.

Wij wensen u een innovatief en verrassend 2014!

Eric Boerma, voorzitter bestuur
Dirkzwager advocaten & notarissen N.V.
Twitter: @ericboerma

Colofon

Velperpoort

Velperweg 1
6824 BZ ARNHEM
Tel. 026 353 83 00

Samenspraak is een uitgave van
Dirkzwager advocaten & notarissen

Stella Maris

Van Schaeck Mathonsingel 4
6512 AN NIJMEGEN
Tel. 024 381 31 31

Contactpersoon Dirkzwager:
Pieter Sonneveld, afdeling Marketing,
tel. 026 353 84 31

Concept & productie: Caplan

info@dirkzwager.nl
www.dirkzwager.nl

Drukwerk: Coers & Roest

Op deze pagina maken we
gebruik van Layar. Lees op
pagina 7 hoe dit werkt.

Inhoud

Dirkzwager Actueel

Wet Werk en Zekerheid

Secties Arbeidsrecht informeren online

4

In Casu

Kort nieuws

7

Junior versus Senior

Maud van Lent en Harry Kruitwagen

8

Dossier

Hoogleraar Privaatrecht Ton Hartlief:

“Vooral behoefte aan excuses”

11

Toewijding

Joost Becker, van gastronom naar astronoom

14

Dirkzwager Nieuws

BNI: matineus netwerken met koffie en croissants

16

Gedachtegoed

Afscheid advocaat Ondernemingsrecht, Wilbert Gitmans

“Voeling houden met de gemeenschap”

18

In Casu

Kort nieuws

21

Business Case

De opmars van de ‘smartphone en tablet economie’

Wat zijn de juridische aspecten?

22

Van onze internationale partner in de US

Roger Yaffe, CEO van USLAW NETWORK

26

In de Praktijk

IJzergieterij verandert in culturele smeltkroes

28

Partner in MVO

Goud, zilver of brons voor Helene Kröller-Müller Fonds

30

Enkele belangrijke maatregelen

Ontslagrecht:

eerlijker en eenvoudiger
Invoering 1 juli 2015

- Eenzelfde ontslagroute voor iedereen: Kantonrechtersformule afgeschaft
Preventieve toets blijft
- Vergoeding voor iedereen die minimaal 2 jaar in dienst was, ook voor bepaalde tijd = transitievergoeding voor omscholing (max. € 75.000,- of jaarsalaris indien dat hoger is)
- Naar kantonrechter voor aanvullende vergoeding (geen plafond)
- Hoger beroep van ontbindingsprocedure mogelijk

Flexwerk:

flexwerkers meer zekerheid bieden
Invoering 1 juli 2014

- Maximaal 2 jaar aan tijdelijke contracten
- Pauze tussen 2 jaar aaneengesloten tijdelijke contracten wordt 6 maanden
- Verbod op nulurencontracten in de zorg
- Maatregelen tegen constructies als payroll

Werkloosheidswet:

snellere terugkeer naar arbeidsmarkt
Invoering 1 januari 2015

- Na 6 maanden WW wordt alle werk als passend werk gezien
- Handhaving versterkt
- Inkomstenverrekening: arbeid loont
- Kortere tijd in WW: Tussen 2016 en 2019 geleidelijk terug van 38 naar 24 maanden

Zie voor uitgebreide toelichting en overige maatregelen de speciale website www.werk-en-zekerheid.nl

Wet Werk en Zekerheid

Ingrijpend, voor iedere werkgever

Het Herfstakkoord zet de vaart erin: het sociaal akkoord is na wat aanpassingen goedgekeurd en wordt op sommige onderdelen zelfs versneld ingevoerd. De secties Arbeidsrecht van Dirkzwager staan in de startblokken. Zodra de exacte inhoud van het wetsvoorstel bekend is, kunnen de advocaten aan de slag: eerst zich alle juridische feiten eigen maken en dan zo snel mogelijk de cliënt informeren.

Het arbeidsrecht - en dan met name het ontslagrecht - gaat volledig op de schop. Een dergelijke grootscheepse verandering is nooit eerder vertoond. Nu werd dat ook wel eens tijd, want de basis van het huidige ontslagrecht voert terug naar het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen uit 1945. Decennia lang wordt er al gesproken over verandering van het ontslagrecht; landelijke commissies bogen zich over wijzigingen, maar nooit kwam het zover. Voorstellen strandden op verzet bij vakbonden of in de Tweede Kamer. En nu ligt daar toch een akkoord over een grondige herziening van het ontslagstelsel, waar zowel werkgevers- als werknemersorganisaties zich in kunnen vinden. We staan in feite aan de vooravond van een historische gebeurtenis. Een gebeurtenis die alle werkgevers aangaat, of het nu om een academisch ziekenhuis, een multinational of een MKB-er gaat.

Openbaar

De voorgestelde veranderingen zijn in grote lijnen bekend, maar hoe komt het in de wet te staan? Minister Asscher heeft de afspraken van het sociaal akkoord

met wetgevers en vakbonden verwerkt in het wetsvoorstel Werk en Zekerheid. Dat concept ligt sinds 1 september 2013 voor advies bij de Raad van State. Zodra dat advies door het kabinet verwerkt is, kan het voorstel naar de Tweede Kamer. Dan pas is het openbaar en kunnen de arbeidsrechtadvocaten de wet gaan bestuderen en analyseren: hoe scherp is de wet op de diverse punten geformuleerd; waar is nog ruimte voor eigen interpretatie?

Eerlijker...

De meest ingrijpende wijzigingen zijn te verwachten op het gebied van het ontslagrecht. Hier streeft de overheid naar een eerlijkere en eenvoudigere procedure. Nederland kent momenteel een vreemde tweedeling in ontslagroutes. De werkgever kan kiezen voor beëindiging van een contract via het UWV (opzegging, zonder vergoeding) of via de kantonrechter (ontbinding, met vergoeding). Die tweede route is rond 1900 bedacht voor uitzonderingsgevallen, maar vandaag de dag is deze ontbindingsroute met toepassing van de kantonrechtformule eerder regel dan uitzondering. Het grote bezwaar

tegen de twee ontslagroutes naast elkaar is dat in vrijwel identieke gevallen een totaal andere uitkomst mogelijk is, met name wat betreft de financiële consequenties voor de werknemer. De kantonrechtformule verdwijnt. De preventieve toetsing van het ontslag blijft: de werkgever zal óf het UWV óf de kantonrechter moeten overtuigen van de noodzaak van het ontslag. Werkgevers volgen straks een voorgeschreven route:

“Vakinhoudelijk gaan we leuke tijden tegenmoet. Wat gaat er voor werkgevers, managers, HRM-afdelingen en ook **werknemers** veranderen? Daarvoor gaan we ons eerst in **alle details** verdiepen.”

Collega Melanie Breedveld,
advocaat arbeidsrecht
Nijmegen

Meer inhoudelijke informatie?

De sectie Arbeidsrecht in Arnhem en Nijmegen gaan cliënten de komende periode intensief informeren over alle wetenswaardigheden van de nieuwe wet. De start is al gemaakt met de lancering van de speciale kennispagina: www.werk-en-zekerheid.nl met alle Dirkwagerpublicaties en tweets over dit onderwerp. Maar de grote aftrap moet nog komen: de Dirkwager Academy bereidt een event voor via Google Hangout. Vanachter uw bureau kunt u via internet een informatieve bijeenkomst volgen van de sectie arbeidsrecht over alle ins en outs van de Wet Werk en Zekerheid. Actief deelnemen aan de discussie? Dat kan via de webcam. Wilt u uw interesse voor dit event nu al kenbaar maken dan kunt u zich hiervoor aanmelden via www.werkenzekerheid.com.

U kunt de advocaten Arbeidsrecht ook via Twitter volgen:
Wet Werk en Zekerheid @werkenzekerheid
Jokelien Brouwer @ArbeidsrechtAdv

ontslag op bedrijfseconomische gronden of wegens langdurige ziekte moet straks via het UWV lopen; alle andere gevallen (zoals arbeidsconflicten en disfunctioneren) moeten aan de kantonrechter worden voorgelegd. En voortaan krijgt iedereen een ontslagvergoeding gebaseerd op het aantal dienstjaren. Deze zogeheten transitievergoeding is bedoeld om van werk naar werk te gaan en kent een maximum. De vergoeding is fors lager dan de uitkomst van de huidige kantonrechttersformule.

... maar eenvoudiger?

Eerlijker ja, maar eenvoudiger? Dat vragen Marieke Botter en Jokelien Brouwer-Harbach zich hardop af. De twee advocaten Arbeidsrecht zijn de initiatiefnemers van alle social media-berichtgeving rondom de wetswijzigingen. Collega Melanie Breedveld is de initiatiefnemer vanuit vestiging Nijmegen. “Het punt is dat ook de Werkloosheidswet verandert: de uitkeringen dalen en de duur van de WW wordt aangescherpt. Dus de werknemer krijgt fors minder ontslagvergoeding, ziet het WW-perspectief verslechteren en moet solliciteren op een krappe arbeidsmarkt. De kans is dan

groot dat mensen harder gaan knokken voor baanbehoud.” Ook is niet gezegd dat het ontslag voor de werkgever goedkoper wordt: “Als de werknemer vindt dat hij recht heeft op een aanvullende vergoeding vanwege het gedrag van zijn werkgever, kan hij alsnog naar de kantonrechter stappen. En die vergoeding kent geen plafond.”

Botter: “Bovendien lijkt het wetsvoorstel een nieuwe vereiste voor opzegging te introduceren. Opzegging mag straks alleen als herplaatsing van de werknemer in een andere functie, eventueel na scholing, niet mogelijk is. Dit kan tot extra procedures leiden over de vraag of zo’n passende functie voorhanden is of was. Ook komt er de mogelijkheid om hoger beroep in te stellen tegen beslissingen van het UWV en de kantonrechter.”

Drempel

Voor wat betreft flexwerk is de opvallendste maatregel dat de totale contractduur wordt beperkt tot twee jaar (zie kader), in de verwachting dat werknemers sneller een vast contract krijgen. De vraag is of dat echt gaat gebeuren, of zoekt de werkgever nieuwe flexwerkers? Brouwer: “Een vast contract impliceert ook dat de

werkgever meer risico loopt als iemand langdurig ziek wordt. In Nederland moet je dan minstens twee jaar loon doorbetalen. Dat is in internationaal perspectief enorm lang en kan een drempel zijn om iemand aan te nemen. Maar die ziekte-regeling wordt in dit hele wetsvoorstel ongemoed gelaten. Dus is het maar de vraag of deze maatregel een verbetering is voor de arbeidsmarkt.”

Losse eindjes

Veel hangt af van hoe de wet op papier komt te staan. Wanneer bijvoorbeeld mag een werknemer naar de kantonrechter? Hoe gaat die de aanvullende ontslagvergoeding berekenen? Hoe gaat de werkgever de mazen in het net van de regels over flexwerk dichtten? Er zijn nog zo veel losse eindjes. De arbeidsrechtadvocaten staan te popelen om in de materie te duiken. “Vakinhoudelijk gaan we leuke tijden tegemoet. We willen werkgevers, managers, HRM-afdelingen en ook werknemers graag begeleiden in dit alles: wat gaat er voor hen veranderen, waarop moeten ze letten? Daarvoor gaan we ons eerst in alle details verdiepen.” ■

Op het moment dat dit magazine ter perse ging, was de inhoud van het wetsvoorstel nog niet bekend.

Op deze pagina maken we gebruik van Layar. Lees hieronder hoe dit werkt.

Training wijzigingen pensioen

Bent u OR-lid of personeelsvertegenwoordiger in uw onderneming en heeft uw bedrijf een pensioenregeling? Dan kunt u in op 13 februari 2014 een zeer informatieve training volgen van Dirkwager i.s.m. GITP. Met alle wetwijzigingen en maatschappelijke ontwikkelingen in het verschiet, zal de OR in het hele wijzigingstraject steeds vaker in beeld komen.

Alle ondernemingen met een pensioenregeling zullen deze (soms al per 1 januari 2014) moeten wijzigen. U heeft een voorsprong als u dan al over de juiste kennis beschikt. De training is specifiek gericht op de rol van de OR; geeft u inzicht in de wetwijzigingen op het gebied van pensioen en in de gevolgen voor de pensioenregeling in uw onderneming. De training 'Pensioen: inzicht in vooruitzicht' is zeer praktisch en verhelderend. Voor meer informatie en de mogelijkheid u aan te melden zie: www.gitp.nl/orenpensioenen

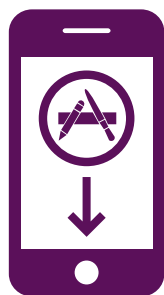

Aantal deelnemers kennisportal groeit wereldwijd

Het aantal deelnemers aan www.legalknowledgeportal.com groeit met de maand. De portal is een uniek wereldwijd kennisplatform, dat ondernemers en organisaties helpt hun weg te vinden in het internationaal recht. Bij de start van de kennisportal in januari 2012 hadden zich ruim dertig Europese advocatenkantoren aan de site gecommitteerd. Inmiddels zijn ook steeds meer kantoren uit de VS actief op de site en hebben ook andere landen zich aangesloten. Zo publiceren advocaten uit o.a. Argentinië, Brazilië, Rusland, India en China hun artikelen op het kennisportal. Door deze uitbreidingen is de dagelijkse aanwas van publicaties onvoorstelbaar gegroeid. De betrouwbaarheid van content en auteurs is gewaarborgd; alle deelnemende kantoren zijn gelieerd aan het TELFA of USLAW netwerk. De internationale kennisportal is een initiatief van Dirkwager.

Samenspraak interactief?

In dit magazine werken wij met layar waarmee print tot leven komt. Benieuwd naar de interactieve informatie achter de artikelen? Volg de volgende stappen:

Stap 1: Ga naar de App Store en download gratis KennisBoek voor iPad of iPhone.

Stap 2: Open de KennisBoekApp en registreer als gebruiker.

Stap 3: Open Layar in de app en ga naar de pagina's met het speciale Layar icoon.

Stap 4: Houd uw iPhone of iPad boven de pagina. Druk op 'scan'.

Stap 5: De extra interactieve toevoeging komt in beeld. Klik zo nodig op de button om deze te openen of in gang te zetten.

In dit artikel maken we gebruik van Layar. Lees op pagina 7 hoe dit werkt.

A photograph of two people in a modern office. On the left, a man with glasses, wearing a dark suit, light blue shirt, and red patterned tie, sits in a light-colored leather chair with his hands clasped. On the right, a woman with curly hair, wearing a red dress and a black cardigan, sits on a white desk with her legs crossed and a smile. The background shows a contemporary office interior with wood paneling and a window with dark curtains.

Harry Kruitwagen en Maud van Lent

Een senior-jurist neemt een beginnende advocaat-stagiaire of kandidaat-notaris 3 jaar onder zijn hoede. Deze jonge mensen vormen de nieuwe generatie Dirzwager-juristen. Hoe kijkt de gezel naar zijn meester, en andersom?

Maud over Harry

“Hij kan cliënten bijzonder goed op hun gemak stellen”

Je eerste indruk?

Een aandachtig luisteraar aan wie weinig ontgaat; iemand die alle details waarneemt. Later bleek dat ook zo te zijn. Harry is echt héél analytisch. Dat is volgens hem ook van groot belang in dit werk met al die stevige dossiers.

Waarom herken je de meester?

Het is opvallend hoe goed hij cliënten op hun gemak kan stellen. Zijn small talk sluit direct aan bij hun denkwereld. Ik doe hard mijn best om die kunst af te kijken. In zo'n situatie vertellen mensen gemakkelijker over dingen die je nodig hebt om hun zaak te winnen. Ook weet Harry meteen waarover het gaat als er een cliënt belt. Heel knap, want hij heeft enorm veel dossiers. Zijn parate kennis is groot. Komt er tijdens zitting een vraag uit onverwachte hoek, dan heeft hij daar altijd een antwoord op. Ik hoop op een dag ook al die kennis ogenschijnlijk zo uit m'n mouw te schudden.

Collega of meester?

Een mengvorm. Hij is natuurlijk meer ervaren, ziet dingen sneller, maar staat open voor de lijn die ik voorstel of vraagt hoe ik erover denk. De sfeer hier is sowieso niet autoritair.

Harry als opleider?

Hij geeft je de ruimte. Je krijgt snel dossiers waarvoor je verantwoordelijk bent en waarin hij erop vertrouwt dat je alles in de gaten houdt. In het begin ben je wat onzeker over je eigen kunnen, vooral omdat onze cliënten - vaak schadebehandelaars of assurantietussenpersonen - zelf veel weten. Dan is dat steuntje in de rug van zijn kant wel fijn. Harry liet gelukkig al snel merken dat hij vertrouwen had in mijn oordeel en dat ik bepaalde zaken wel alleen aankon. Mijn andere opleider, Wim Weterings, is precies zo. Wim is naast docent aan de Universiteit van Tilburg. Daar mag ik elk jaar een college Verzekeringsrecht verzorgen. Met Wim

werk ik ook samen aan publicaties. Dat soort initiatieven wordt gewaardeerd.

Waarom neem je géén voorbeeld?

Harry is verslaafd aan drop en dat lust ik absoluut niet. Hij heeft bewust geen droppot op zijn bureau, maar de secretaresse wel. Dan zie je hem daar 's avonds heensluipen en met een handjevol drop weer in zijn kamer verdwijnen.

Wat zal je van deze stage bijblijven?

Mijn eerste grote zaak die ik won. Ik deed alles zelf: de zitting, het getuigenverhoor, de schikkingsonderhandelingen. De wederpartij was heel principieel en de advocaat ging daarin mee. Die wilde absoluut niet schikken, terwijl dat in dit geval voor de hand had gelegen. Ik heb die zaak gelukkig gewonnen. Daarover is later gepubliceerd in de vakbladen. Weliswaar stond daar de naam van Harry in, maar je weet zelf: die zaak heb ik gedaan.

Maud over tien jaar?

Dan werk ik hopelijk nog altijd bij Dirkszwaiger. Ik voel me hier op mijn plek: het soort zaken, de aanpak, de mensen met wie ik werk. Nu doe ik veel letselzaken, straks wil ik daarnaast graag verzekeringszaken doen. En adviseren. Verzekeraars komen vaak bij Harry voor een bindend advies over bijvoorbeeld een geschil. Ik hoop dat cliënten mij over tien jaar zo hoog hebben, dat ze mij als mediator vragen: 'Maud, geef jij er eens een klap op.'

Wat heeft je achteraf verrast?

Verrast is een groot woord, maar wat ik leuk vond om te ontdekken is dat Harry bewust tijd vrijmaakt voor zijn vrouw en drie dochters. Hij gaat ook een paar keer per jaar met zijn gezin op vakantie. Dat plant hij vooraf heel goed in en daar komt niemand meer aan. Fijn om te zien dat hij naast bevlogen advocaat ook een echte familieman is. ■

Junior:

Maud van Lent deed tijdens haar studie al een hoop ervaring op: ze werkte als buitengriffier bij de rechtbank Arnhem, was medewerker in een rechtswinkel, lid van pleitvereniging Rota Carolina en liep drie studentstages om ervaring op te doen in de advocatuur, onder andere bij Dirkszwaiger in Nijmegen. Dat sprak haar aan: "Een groot regionaal kantoor, waar de sectie Aansprakelijkheid, Schade en Verzekeringen vooral voor landelijke verzekeraars werkt." Kort na haar afstuderen, kon ze op 1 september 2011 bij Dirkszwaiger beginnen.

Harry over Maud

“Maud ontwikkelt zich razend rap!”

Senior:

Advocaat-vennoot Harry Kruitwagen is opgeleid bij kantoor Nauta Dutilh en kwam na vijfeneenhalf jaar naar Dirkzwager, eind 2000. Hier hielp hij mee de sectie Aansprakelijkheid, Schade en Verzekeringen in Arnhem uit te bouwen van toen 11 naar nu bijna 25 advocaten. Daarmee is het één van de grootste schadesecties van Nederland, met vooral landelijke verzekeraars als opdrachtgever.

Je eerste indruk?

Ze kwam behoorlijk serieus over, opgewekt serieus. Rustig en stabiel. Je kon meteen merken dat ze het vak mooi vond. Ze had ook al wat ervaring als griffier bij de rechtbank. Ik dacht bij het sollicitatiegesprek meteen: dit is iemand voor de schadesectie. Natuurlijk laat je zo iemand niet lopen; ze is meteen aangenomen.

Waarom herken je een talent?

Maud straalt vertrouwen uit. Dat is - zeker in een grote sectie waar je met heel veel mensen samenwerkt - erg belangrijk. Ze geeft je het gevoel: als die zaak bij haar ligt, komt het wel goed. Ik had de neiging om Maud al snel uiteenlopende dossiers volledig toe te vertrouwen. Dat bleek van meet af aan ook een goede inschatting te zijn. Als Maud iets oppakt, gebeurt het op een goede manier. Ze is juridisch inhoudelijk sterk. Gecompliceerde processtukken schrijven kan ze uitstekend. En ze is communicatief heel sterk in het contact met cliënten, juristen en niet-juristen. Ze heeft al heel snel zelfstandig zittingen gedaan. Dat vertrouwde ik haar toe. Misschien omdat ze tijdens haar studie als griffier heeft gewerkt, straalde ze uit dat goed te kunnen oppakken.

Minpuntjes?

Ze mag vooral in de grotere groep wel wat minder bescheiden zijn, weten dat ze echt goed is. Zichzelf iets meer laten zien. Niet dat ze verlegen is, zeker niet. Als ze assertief moet zijn, dan is ze dat ook.

Hoe haal je het beste uit iemand?

Door stagiaires alles te laten doen. Meteen alles ter hand nemen en niet alleen memo's schrijven. Het risico is wel dat ze dan al dossiers krijgen die mogelijk te pittig zijn, maar daardoor zie je wel dat de ontwikkeling veelal sneller gaat. Dat zie ik ook bij Maud, die ontwikkelt zich razend rap. Ze kan de meest uiteenlopende dossiers goed aan. Als je dat meer geleidelijk aanpakt, denk ik dat

het met die ontwikkeling veel minder hard gaat. Wel worden alle stukken die bij de schadesectie de deur uitgaan bekeken door een ervaren medewerker of vennoot. Want verzekeraars zijn kritische lezers; ze kunnen zelf prima beoordelen of een stuk goed is. Dat maakt een opleiding bij onze sectie anders dan bij andere secties: de cliënt is meer ervaren dan een beginnend advocaatstagiaire. Dat is in het begin best pittig, ook voor Maud. Maar de fase van 'Help!' bij de eerste bestudering van een dossier is ze allang voorbij. Bij alles wat ik haar nu geef, worden de lijnen goed uitgezet.

Jouw stijl van opleiden?

Waar ik vooral gevoelig voor ben: worden de details gezien? Veel mensen denken dat je een zaak wint, omdat je nog een arrest weet te noemen. Natuurlijk moet het juridisch inhoudelijk goed zijn, maar het gaat er vooral om uit de zaken alle bruikbare feiten en documenten te halen, door te vragen, verder te kijken. Dat kan en doet Maud. Ze vraagt door en pikt die dingen eruit waar het echt om draait.

Maud over 10 jaar?

Maud is echt een schadeadvocaat. In deze praktijk komt ze heel goed tot haar recht, vooral vanwege haar analytisch vermogen, haar talent voor schrijven en manier van communiceren. Ik verwacht dat ze zich tot een hele goede advocaat gaat ontwikkelen.

Wat heeft je achteraf verrast?

Dat ze een-op-een wel degelijk héél uitgesproken kan zijn. Dat is mooi om te zien, naast die bescheidenheid die ze heeft. Haar directheid en openheid, dat werkt tussen ons heel goed. ■

Hoogleraar privaatrecht, prof. mr. Ton Hartlief

Behoeftte aan **excuses** vaak groter dan aan schadevergoeding

Hoogleraar privaatrecht prof. mr. Ton Hartlief volgt de ontwikkelingen op het gebied van aansprakelijkheidsrecht en het contractrecht op de voet. Al meer dan vijftien jaar is hij als adviseur verbonden aan Dirkzwager.

De deur van zijn werkkamer in het voormalige Gouvernement van Maastricht staat altijd open. Hoewel de uitpuilende boekenkasten tot het plafond rijzen, is prof. mr. Ton Hartlief niet het type academicus dat zichzelf opsluit in de ivoren toren van de wetenschap. “Het juridische veld is sterk verbonden met de praktijk,” zegt de hoogleraar privaatrecht. “Een echte wetenschapper onderzoekt de werkelijkheid, maar beïnvloedt die niet direct. Juristen wel. Wij richten ons sterk op het adviseren van de rechterlijke macht en de advocatuur. Wij analyseren uitspraken en ontwikkelingen in de rechtspraak, met als doel om deze zo ten dele te beïnvloeden.”

Maatschappelijk debat
De behoefte van hoogleraren om zich te mengen in het maatschappelijke debat komt volgens Hartlief voort uit liefde voor het vak en uit morele overwegingen. Maar het

is ook een vorm van geldingsdrang. Neem bijvoorbeeld een initiatiefwetsvoorstel dat momenteel aanhangig is in de Eerste Kamer. Met het voorstel beogen de initiatiefnemers de risico-aansprakelijkheid van ouders voor de daden van hun kinderen op te schroeven van veertien naar achttien jaar.

Hartlief: “Ik heb me daarover opgewonden. In het Nederlands Juristenblad bepleit ik dat het vooral niet moet veranderen. Het voorstel gaat uit van de wonderlijke gedachte dat je ouders moet prikkelen om hun kinderen beter onder controle te houden. Daarbij is het bijna zeker dat de verzekeraars deze aansprakelijkheid niet zullen dekken. Kijk, als mijn zoontje een bal door de ruit van de buurman schiet, bel ik de verzekering. Maar als mijn kind een flinke misdaad begaat, dan kun je mij niet verwijten dat ik dat niet beter in de gaten heb gehad. Als ik daarvoor straks toch risico-aansprakelijk wordt en er komt dan een claim, kan ik

die dus echt niet afwentelen op mijn verzekeraar.”

Actualiteitencursus

De verbondenheid met de praktijk blijkt ook uit Hartliefs samenwerking met Dirkzwager, die al meer dan vijftien jaar voortduurt. Twee à drie keer per jaar geeft hij een lezing of cursus op het kantoor. Op 12 december vindt de eerstvolgende actualiteitencursus contractrecht plaats. Hierin behandelt hij de laatste rechtspraak van de Hoge Raad op het gebied van bijvoorbeeld algemene voorwaarden, exoneratiebedingen, afbreken van contractsonderhandelingen en uitleg van contracten. De cursus is toegankelijk voor gasten. “Voor mijn onderwijs heb ik veel aan dit soort cursussen,” zegt Hartlief. “Ik word gedwongen om zaken goed te doorgronden. Het is één ding om er in vakbladen over te lezen, maar het is iets anders om ze tot in de puntjes uit te leggen aan mensen die ook weten van de hoed en de rand.” Door de wol geleverde bedrijfsjuristen in de

“Vroeger dachten we dat **slachtoffers** alleen maar geïnteresseerd waren in geld. Uit onderzoek blijkt dat de **behoefte** aan genoegdoening in de vorm van **excuses** veel groter is.”

zaal kunnen hem het vuur zo nu en dan flink aan de schenen leggen. “Ze stellen soms vragen waar ik even goed op moet kauwen.”

Amerikaanse toestanden

Overigens is hij de eerste om opwinding over zijn vakgebied te relativeren. “In het strafrecht of het vreemdelingenrecht zijn de reacties veel sterker. Grote thema’s als mensenrechten komen in het aansprakelijkheidsrecht veel minder voor.”

Het is ook niet in eerste instantie uit passie dat hij voor het aansprakelijkheidsrecht koos. Als klassieke student rechten wist hij niet goed wat hij wilde, totdat hij ontdekte dat hij privaatrecht interessant vond. Zijn proefschrift had nog weinig met aansprakelijkheidsrecht te maken. “Maar na een preadvies over de invloed van verzekering op aansprakelijkheid in 1990 volgde een andere uitnodiging. Uit een publicatie volgt iedere keer een nieuw verzoek en opeens zit je ‘vast’ in een bepaald thema.”

Toch spreekt zijn vak tot de verbeelding. Zeg op een verjaardagsfeest dat je je met aansprakelijkheidsrecht bezighoudt en er begint altijd wel iemand over ‘Amerikaanse toestanden.’ Hartlief zucht. “Wij komen niet eens in de buurt van Amerikaanse toestanden. In Nederland kennen we geen no cure no pay, geen punitive damages (een pri-

vaatrechtelijke boete bovenop de schadevergoeding, betaald door de dader), geen juryrechtspraak, geen ambulance chasers. Ik zie dat allemaal ook niet snel gebeuren.”

In de Verenigde Staten lopen de bedragen die worden uitgekeerd voor smartengeld in de miljoenen. In Nederland is de hoogte sinds 1992 al min of meer hetzelfde. “Dat zegt iets over onze aard. We zijn kennelijk niet bereid om daar enorme bedragen op te zetten. Anders dan in de VS hebben wij al een behoorlijk sociaal zekerheidssysteem dat je opvangt.”

Liever excuses

Hartlief signaleert op zijn vakgebied eerder een beweging naar de andere, ‘softere’ kant. “Vroeger dachten we dat slachtoffers alleen maar geïnteresseerd zijn in geld,” zegt hij. “Uit onderzoek blijkt dat de behoefte aan genoegdoening in de vorm van bijvoorbeeld excuses veel groter is. Maar veroorzakers of daders zijn heel terughoudend om sorry te zeggen, omdat ze bang zijn voor financiële consequenties.”

In sommige landen bestaan er regels die verbieden dat er aan excuses financiële aansprakelijkheid wordt verbonden. Zijn collega prof. mr. Riemer-Jan Tjittes pleit ervoor om dat ook in Nederland in te voeren. Hartlief staat er niet afkerig tegenover. “Je moet zo veel mogelijk faciliteren dat mensen vrijuit kunnen spre-

ken, zonder meteen te hoeven denken in termen van aansprakelijkheid. Dit speelt heel sterk in de medische wereld. Een van de grootste angsten van een arts is zeggen dat hij een fout heeft gemaakt. Zeg gewoon: ‘Er is iets misgegaan en ik vind het heel spijtig.’ Het is helemaal niet zo dat slachtoffers dan meteen een claim optuigen. Juist door eromheen te draaien, zet je de boel op scherp.”

Aansprakelijkheidsrecht gaat dus ook over het níet toepassen van dat recht. “Het is een vervelend en kostbaar systeem, waarin mensen soms worden gemangeld,” zegt Hartlief. Dat mogelijke aansprakelijkheid een positieve invloed heeft op het gedrag van mensen, is niet eens zeker. Hartlief veronderstelt dat het bedrijfsleven en overheden door mogelijke aansprakelijkheid financieel worden geprikkeld om bijvoorbeeld extra werk te maken van veiligheid of de kwaliteit van de dienstverlening. “De regels gaan er van uit dat die invloed er is, al is het nog moeilijk hard te maken. Maar dezelfde discussie kun je voeren over het strafrecht: leidt strafrechtelijke sanctie tot preventie? Ook dat is hoogst twijfelachtig.” ■

Ton Hartlief

Sinds 1996 is prof. mr. Ton Hartlief (47) hoogleraar privaatrecht, eerst in Leiden en sinds 2001 aan de Universiteit van Maastricht. Hij houdt zich in het bijzonder bezig met aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Daarnaast is hij onder meer hoofdredacteur van het tijdschrift Aansprakelijkheid, Verzekering & Schade en lid van de redactie van het Nederlands Juristenblad. Ook bekleedt hij diverse functies in adviescommissies.

“Ik word door het geven van cursussen gedwongen me **goed te verdiepen** in een onderwerp. Het is één ding om er in vakbladen over te lezen, maar iets anders om het **tot in de puntjes** uit te leggen aan mensen die ook weten van de hoed en de rand.”

In dit artikel maken we gebruik van Layar. Lees op pagina 7 hoe dit werkt.

Joost Becker

“Van gastronom **naar astronoom**”

Of hij zich nu als advocaat stort op een dossier of als amateur-astronoom op de sterrenhemel, Joost Becker geniet vol overgave van de creativiteit waarmee hij ‘tastbare zaken’ kan benaderen.

“Wil je de trap nemen of de lift?” Becker staat al bij de eerste tredes om drie verdiepingen naar boven te lopen. “Zitten is het nieuwe roken”, zegt de 34-jarige advocaat Intellectueel Eigendomsrecht en IT recht die dit jaar maar liefst dertig kilo is afgevallen. “Ik zit nu op mijn streefgewicht, maar blijf zo gezond mogelijk leven. Fysiek ben ik momenteel topfit. Ik heb veel meer uithoudingsvermogen. Maar ook mentaal heb ik een langere concentratieboog. Ik maak er een sport van om dingen te laten staan, mind over matter. Een kwestie van doorzetten.”

men. “Pure nieuwsgierigheid en passie voor de schoonheid van de sterrenhemel. Dat heeft niets te maken met de op fysica of wiskunde gebaseerde wetenschap astronomie - ik ben een echte alfa-man. In Nederland zijn een paar honderd amateur-astronomen, in Duitsland gebruiken ze daar het mooie woord ‘Sternfreunde’ voor. Ik ben lid van een aantal verenigingen en via forums op het internet informeren we elkaar over de beste nachten om de sterrenhemel te bewonderen. Ik houd van de deep sky, met name sterrenstelsels, en die zie je het best op maanloze

je van tevoren goed voorbereiden en dat onderzoekende karakter van deze passie hoort echt bij mij. Dat komt dus niet alleen in mijn beroep naar voren, maar ook in mijn vrije tijd.”

Visueel spektakel

Becker is op de nachten dat hij de sterren gaat bewonderen, gewapend met een 8x32 verrekijker en een 40 cm spiegeltelescoop. Overdag kijkt hij met een zonnekijker naar uitbarstingen op de zon of zonnevlekken, die je goed kunt zien. “Ik maak geen foto’s. Als je een goede

“Als je niet weet waar je moet kijken, **mis je heel veel.**”

Vastbijten

De volharding waarmee Becker dertig kilo is kwijtgeraakt, is een karaktertrek die hij als advocaat goed kan gebruiken. “In mijn beroep bijt ik me ook vast in bepaalde dossiers en kan ik erg volhardend zijn als de zaak dat eist. Het mooie van mijn vakgebied, het Intellectueel Eigendomsrecht, is dat je creatieve prestaties beschermt en met tastbare zaken bezig bent. Dat komt ook tot uiting in de passie waarmee ik me buiten kantoor bezighoud; ik ben namelijk fanatiek amateur-astronoom.”

Sternfreunde

Becker is al van jongs af aan geïnteresseerd in de sterren en andere hemellicha-

nachten. Winternachten zijn het meest ideaal, als de zon meer dan 18 graden onder de horizon verdwijnt. Dan trekken we er met een groep gelijkgestemden op uit met sterrenkijkers en schetsboeken, vaak naar de Achterhoek waar de lichtvervuiling het minste is. Dat doen we zo’n tien keer per jaar, soms een nacht, soms een weekend.”

Als amateur-astronomie je boeit, kun je volgens Becker in het begin letterlijk verdrinken in de informatie. “Als je niet weet waar je moet kijken, mis je heel veel. Ik ben al een lange tijd bezig en weet waar ik me op moet richten en waar ik de juiste informatie moet opzoeken. Om ‘s nachts goede waarnemingen te doen, moet je

foto wilt maken dan ben je een fortuin kwijt aan apparatuur en ben je continue bezig met één object. Ik kijk liever naar het geheel, naar het visuele spektakel en richt me als het nodig is op de details. Als ik heel bijzondere dingen waarneem, dan maak ik een schets. Het liefst maak ik schetsen van sterrenstelsels en zonnevlammen.” Eén van Beckers schetsen is in het verleden verkozen tot ‘Astronomy Sketch Of the Day’. “Dat creatieve proces is voor mij een leuke extra bijkomstigheid. Net als bij het Intellectueel Eigendomsrecht benader je dan een tastbare zaak op een creatieve manier.” ■

Business Network International

“Netwerken met koffie en croissants binnen **handbereik**”

Eén ochtend in de week staan Karin Braam en Frédérique Hoppers om vijf uur 's ochtends op. De paralegal Commercieel Vastgoed van het notariaat in Arnhem en de advocaat arbeids- en pensioenrecht van het kantoor in Nijmegen zijn aangesloten bij Business Network International. Karin is voorzitter van BNI Tchaikovsky in Arnhem. Frédérique was tot voor kort voorzitter van Noviomagum, de BNI-chapter (afdeling) in Nijmegen. Om half zeven verwelkomen ze de leden van hun chapter en de gasten. De koffie en croissants staan klaar. Het netwerken kan beginnen.

“BNI is vooral een aanbevelingsorganisatie,” licht Hoppers toe. “Omdat je elke week samenkomt, leer je elkaar goed kennen. Je bouwt een vertrouwensband op.” Per chapter vertegenwoordigt één persoon een beroepsgroep. Daardoor kunnen de leden elkaar aanbevelen bij ondernemers uit hun eigen netwerk. Braam: “Tijdens de bijeenkomst geef je aan: ik zoek persoon X bij bedrijf Y. De leden gaan na of zij die persoon kennen. Is dat het geval, dan proberen ze je met die persoon in contact te brengen. Als het gelukt is om een contact te leggen, dan schrijf je een briefje voor je medelid.

“Op een **ondernemersborrel** kun je je ongemakkelijk voelen. Bij BNI hoort **netwerken** er gewoon bij.”

Hierop geef je aan hoe warm of koud je aanbeveling voor de betreffende persoon is. Iedereen krijgt iedere week de gelegenheid om zijn of haar aanbevelingen uit te delen en toe te lichten.”

“Om de anderen van dienst te zijn, moet je weten wat er speelt,” vervolgt Hoppers. “Dat vind ik een van de nuttige aspecten van BNI. Ik leer ondernemers goed kennen. Als advocaat in het arbeids- en pensioenrecht is het belangrijk te weten wat een ondernemer zoal bezighoudt.” Het lokale karakter van de chapters zorgt ervoor dat iedereen precies weet wat er gebeurt in de omgeving. Tegelijkertijd omspannt het netwerk van gemiddeld 25 leden per chapter het hele land en is er contact met chapters in het buitenland.

Leren pitchen

Sinds de lancering in Groot-Brittannië in 1996 is BNI uitgegroeid tot 6271 chapters wereldwijd. BNI houdt zorgvuldig bij hoeveel omzet de chapters genereren. Tussen de lokale chapters woedt een vrolijke concurrentiestrijd. Wie zorgt voor de meeste omzet?

De ochtendbijeenkomsten verlopen volgens een strak schema. Een vast onderdeel zijn de pitches. Iedereen krijgt zestig seconden om zichzelf te presenteren.

De organisatie biedt de leden trainingen aan om deze vaardigheid beter onder de knie te krijgen. Wat is hun toegevoegde waarde? Hoe brengen ze die binnen één minuut goed voor het voetlicht? De voorzitters letten erop dat de pitchers zichzelf niet elke week herhalen.

“Ik zorg er bijvoorbeeld voor dat ondernemers uit de bouwsector na elkaar pitchten,” aldus Karin Braam. “Daardoor wordt ook duidelijk hoe de leden uit dezelfde sector, bijvoorbeeld een aannemer, makelaar en architect, iets voor elkaar kunnen betekenen.”

Strak kader

Wie zijn schroom eenmaal heeft overwonnen, ontdekt het voordeel van de Anglo-Amerikaanse aanpak. Hoppers: “Op een ondernemersborrel kun je je ongemakkelijk voelen. Bij BNI hoort netwerken er gewoon bij.” Het strakke kader waaraan alle afdelingen zich dienen te houden, is volgens de medewerkers van Dirkzwager vooral een voordeel. “Je moet elke week aanwezig zijn. Als je die regel niet streng toepast, help je het concept om zeep,” zegt Frédérique Hoppers. “Omdat je elkaar elke week ziet, ben je gedwongen om concreet tot actie over te gaan en weet je ook exact wat je voor de ander kunt betekenen.” Er wordt veel inzet van de deelnemers verwacht. Wie op de ochtend van de bijeenkomst pas bedenkt welke zoekvraag hij zal inbrengen of hoe hij een ander lid kan helpen, houdt het niet lang vol. Hoppers: “We zien bijna altijd dat mensen die vroegtijdig stoppen, er zelf niet genoeg energie in gestoken hebben. Als jij meedenkt met een ander, zal die persoon ook eerder iets voor jou doen.”

Ondernemers helpen

Beide vrouwen werden lid van BNI, nadat iemand uit hun eigen netwerk ze

uitnodigde voor een bijeenkomst. Ze vinden het leuk dat ze Dirkzwager met hun voorzitterschap op de kaart zetten, maar vooral zetten ze zich binnen BNI in voor het belang van ondernemers. Karin Braam: “Ik heb bijvoorbeeld wel eens gezorgd dat iemand uit mijn netwerk kosteloos een relevante workshop bij Dirkzwager kon volgen. Een ander mooi voorbeeld is een architect uit mijn chapter, die ik in contact bracht met een corporatie waarmee ik veel werk. Zij zijn een lange relatie met elkaar aangegaan. Dat is heel bevredigend.”

Aan het werk

Om half negen is de BNI-bijeenkomst afgelopen. De deelnemers praten nog even na, voordat ze vertrekken naar hun baan of bedrijf. In ieders hoofd zitten acties die voor andere leden kunnen worden uitgevoerd. En dat allemaal al voordat de echte werkdag begint. ■

Meer weten over Business Network International?

Kijk op www.bni.eu/nederland/

In dit artikel maken we gebruik van Layar. Lees op pagina 7 hoe dit werkt.

“Mijn werkwijze is altijd geweest: een goed en persoonlijk contact onderhouden met je klanten en oprechte belangstelling hebben voor het bedrijf en de mensen in het bedrijf. Dat is buitengewoon belangrijk.”

Afscheid Wilbert Gitmans, advocaat Ondernemingsrecht

“In dit vak moet je **voeling** houden met de **gemeenschap**”

“Ik zie er niet tegenop, maar zie er ook niet naar uit.”

Nee, het valt niet altijd mee om afscheid te nemen van je werk. Zeker niet als dat al 33 jaar je lust en je leven is. Maar Wilbert Gitmans is 65 jaar en moet stoppen, dat is de regel bij kantoor Dirkzwager. “Het is in het belang van de cliënt om weer eens met jongere advocaten te maken te krijgen; die cliënten verjongen immers ook!”

“die 65-regel, daar sta ik vierkant achter. Niks marchanderen van ‘die mag nog wel wat adviseur blijven en die niet’. Gewoon één lijn trekken.” Wilbert Gitmans, 33 jaar advocaat, 39 jaar jurist, gaat op 1 januari 2014 met pensioen. Na zijn studie Rechten en militaire dienst werkte hij zes jaar als wetenschappelijk medewerker op de universiteit, bij het Van der Heijden Instituut dat zich vooral bezighoudt met vennootschapsrecht. In 1981 begon hij als advocaat stagiaire bij Dirkzwager in Arnhem, onder de hoede van Fred Boom die drie jaar geleden afscheid nam. In die tijd kende het kantoor nog geen verdeling in secties: “Ik deed in Arnhem van alles: echtscheidingen, kleine strafzaakjes voor schaderecht, arbeidsrecht. Maar al snel lag de nadruk op het ondernemingsrecht.” Lachend: “Ik ben toch wel een echte commerciële jongen, denk ik.”

Groei

“En een echte ‘Nijmo’, hoewel ik niet in Nijmegen geboren ben. Ik heb er vanaf mijn studententijd wel altijd gewoond.” Dus toen er na negen jaar werken in Arnhem een advocaat Ondernemingsrecht in Nijmegen nodig was, was het wel duidelijk wie daar heen zou gaan. Vanaf zijn komst bij Dirkzwager zag Gitmans het kantoor uitdijen van zo’n twintig advocaten naar bijna honderd. “Daar kwamen nog eens vele (kandidaat)notarissen bij. En niet te vergeten al het ondersteunend personeel, waaronder de secretaresses. Onmisbaar zijn ze, zeker ook de mijne, Marian Thielen. Die groei is natuurlijk logisch, maar wel jammer dat je niet al je kantoorgenoten meer kent. Juist dat onderlinge contact vind ik zo belangrijk. Dirkzwager doet er overigens veel aan om het contact te stimuleren en organiseert regelmatig activiteiten

voor alle medewerkers van Arnhem en Nijmegen.”

Begrijpelijk dus dat Gitmans heeft gevochten voor behoud van het maandagochtendoverleg van alle advocaten van de vestiging Nijmegen. Het overleg dat hij sinds jaar en dag leidt. “Daar bespreken we de recente jurisprudentie van alle rechtsgebieden en nieuwe zaken die collega’s binnenkregen. Met zo’n overleg voorkom je een kokerblik op het eigen specialisme.”

Boeiend

Een breed overleg om niet van het algemene recht te vervreemden, want Gitmans weet maar al te goed dat een generalist op de werkvloer niet meer kan. “Het recht is zo gedetailleerd, specifiek en uitgebreid geworden, met ontzettend veel literatuur en jurisprudentie dat je wel moet specialiseren. Vooral op mijn vakgebied, met name voor vennootschapsrecht, is er tegenwoordig veel meer regelgeving vanuit de EU in verband met de harmonisering binnen Europa. Je moet je kennis bijhouden; daar heb ik altijd veel waarde aan gehecht.”

De specialisatie Ondernemingsrecht bij Dirkzwager behelst overigens nog altijd een breed terrein: overnames en fusies, samenwerkingen en structuren daarvan, vennootschapsrecht, contracten en procederen. Vooral de overnames doet Gitmans graag: “Heel boeiend vind ik het, om aan de kant van de verkoper op te treden bij de overname van een familiebedrijf. Het is een heel ingrijpende en emotionele gebeurtenis als je je bedrijf aan een grotere partij moet overdragen. Juridisch interessant, maar ook vanwege het menselijke aspect. Dat ligt me wel; ik verkeer graag onder de mensen.”

Netwerken

Dat klinkt als een understatement. Gitmans zit in vrijwel elk denkbaar (ondernemers)netwerk van zijn geliefde stad: de OSRN (de businessclub van NEC), Stedelijk Netwerk Nijmegen, Kunst en Bedrijf, Mosae Magus Trajectum (de aan de Vierdaagse gelieerde Ambassadorsclub) en hij is bestuurslid van het Nijmeegs Ondernemerscafé. Daarnaast is hij lid van de Lions Club, van de Herensociëteit De Harmonie en binnenkort van de Probusclub. Een aantal van deze functies zal hij - met pijn in het hart - moeten afstoten als hij met pensioen gaat, maar er komen ook nieuwe bij: “Ik ben onlangs gevraagd voor het bestuur van het ACBN/Stichting Vierdaagsfeesten.”

Alle juridische nevenactiviteiten gaat hij afronden. Jarenlang was hij actief in de landelijke Gecombineerde Commissie Venootschapsrecht die de wetgever adviseert op gebied van venootschapsrecht en effectenrecht. Daarnaast heeft hij nog zitting in een landelijke commissie die een eigen wetsontwerp opstelt voor personenvenootschappen, dat ze aan de minister gaan voorleggen. Het ontwerp is bijna klaar. Dan is het mooi geweest en hangt Gitmans zijn toga aan de wilgen. Hij schrijft zich uit als advocaat. “Ik wil wel wat van het vak blijven bijhouden. Professioneel heb ik verder geen plannen. Ik heb al een mooi arbeidzaam leven gehad, toch? Maar mocht zich iets aandienen zoals arbiter, adviseur of een commissariaat, dan ga ik dat niet meteen uit de weg.”

Parttime

“Er gaat veel tijd zitten in sociaal netwerken, maar ik deed het altijd met groot plezier”, zegt Gitmans, die constateert dat de nieuwe generatie het anders aanpakt. “De jonge advocaten kunnen veel beter hun leven indelen; ze vinden een betere verhouding tussen werk en privé. Tot mijn vreugde overigens. Ik ben van de generatie die zich 24 uur per dag inzette voor het vak. Tijdenlang was ik fel tegen parttime werken. Dat kon toch niet goed zijn! Daar ben ik helemaal van teruggekomen. We hebben veel parttimers - ook onder de vennoten - en dat heeft echt geen enkele negatieve invloed op het bedrijf. Als ik nu zou beginnen als advocaat, deed ik het ook!”

Het is die jongere generatie die Gitmans' praktijk gaat vervolgen en zijn cliënten overneemt. Wil de senior nog een advies meegeven aan deze advocaten? “Mijn werkwijze is altijd geweest: een goed en persoonlijk contact onderhouden met je klanten en oprechte belangstelling hebben voor het bedrijf en de mensen in het bedrijf. Dat is buitengewoon belangrijk. En verder, voor wat mijn praktijk betreft, voeling houden met de gemeenschap in Nijmegen en daarin actief zijn.”

Op de middenstip

Voor Gitmans stopt het sociale leven zeker niet na zijn afscheid. Wel zijn lidmaatschap van de businessclub van zijn geliefde NEC. “Ja, dat ga ik zeker missen. Ik had ook nog eens de mooiste plaats van het hele stadion: ik keek precies uit op de middenstip! Nu maar hopen dat ze me straks heel vaak uitnodigen in de businessroom, haha!” En dan wil hij ook nog tijd overhouden voor het Non Kozakkenkoor (‘een groot koor met 70 man’), golfen (‘niet elke dag’), de kleinkinderen (‘ben ik helemaal verslaafd aan’), een instrument leren bespelen (‘ik droom altijd van een trekzak’) en wie weet wat er nog meer op zijn pad komt. Energie te over: “Ik heb niet zo’n last van oud worden. Soms ben ik nog wel een beetje een jonge hond, nou ja, vind ik zelf!” ■

De ondernemingsrechtadvocaten Selma van Ramele en Jeroen Naus gaan de werkzaamheden van Gitmans overnemen. Van Ramele gaat zich overwegend bezighouden met fusies, overnames en samenwerkingsverbanden. Jeroen Naus gaat zich buigen over de meer commerciële procedures.

Op deze pagina maken we gebruik van Layar. Lees op pagina 7 hoe dit werkt.

Patroon van het jaar

Hanna Zeilmaker, advocaat-vennoot Overheid & Vastgoed is uitgeroepen tot Patroon van het Jaar 2013 tijdens het Jonge Balie congres in Amsterdam op 7 november. Hanna Zeilmaker was één van de drie genomineerden voor deze prijs. De jury roemde Zeilmaker vanwege haar stijl van

opleiden en haar niet aflatende inzet voor elke nieuwe stagiaire: Ze begeleidde al vele stagiaires, maar praat nog altijd even fris over haar huidige stagiaire. “Neem je stagiaire overal, echt overal mee naar toe. Naar besprekingen, zittingen, acquisitievergaderingen, et cetera. En laat hem of haar ook overal meedoen.” Hanna Zeilmaker werd voor deze titel voorgedragen door stagiair medewerker Overheid & Vastgoed, Wiert Leistra. Een terechte actie, zo blijkt. De verkiezing van Patroon van het Jaar is een initiatief van Le Tableau BV en wordt sinds 2008 georganiseerd.

Dirkzwager Agenda

13 december

Lezing Warmtewet

Locatie: Dirkzwager Arnhem

13 december

Kluwer Zorgmarktcongres

Locatie: Achmea Ontmoetingsgebouw Apeldoorn

17 december

Bijeenkomst Communicatiekring Arnhem en Nijmegen

Locatie: Dirkzwager Arnhem

10 januari

Voorstelling voor relaties: Goeie Genade (Hans Dorrestijn)

Locatie: Posttheater Arnhem

22 januari

Webwinkelvakdagen

Locatie: Jaarbeurs Utrecht

13 februari

Training Pensioen: Inzicht in vooruitzicht ism GITP

Locatie: Dirkzwager Arnhem

14 februari

Bedrijven- en Instellingendag, Juridische

Faculteitsvereniging Groningen

Locatie: MartiniPlaza Groningen

21 maart

Utrechtse Bedrijvendag, Juridische Studenten

Vereniging Utrecht

Locatie: Stadion Galgenwaard Utrecht

28 maart

Voorstelling voor relaties: Grooten en Meeslepend (HGO)

Locatie: De Vereeniging Nijmegen

Voor meer informatie over bovenstaande activiteiten kunt u contact opnemen met afdeling Marketing en Communicatie, tel 026-353 83 70 of kijk op www.dirkzwager.nl of download [KennisBoek in de Appstore van Apple](#).

“Ondernemers die onvoldoende inspelen op de digitale economie missen de boot.”

Wat zijn de juridische aspecten?

“De opmars van de smartphone en tablet economie”

‘De innovatiekracht van Nederland’ luidde het thema op de laatste Prinsjesdagbijeenkomst georganiseerd door Dirkzwager, KPMG en Rabobank Arnhem en Omstreken. Tijdens zijn voordracht ging spreker Willem Vermeend in op de kansen die alle innovatieve technologieën de markt bieden. Dirkzwager advocaten belichten hier de juridische aspecten van die ontwikkelingen.

“We staan aan de vooravond van de tablet- en smartphone economie. De komende 20 jaar gaat er meer veranderen dan in de afgelopen 40 jaar bij elkaar.”

Willem Vermeend bood de aanwezigen een doorkijkje naar de toekomst. De opmars van de digitale economie zal volgens hem de economische ontwikkeling, ook in Nederland, sterk gaan beïnvloeden. Vermeend: “Alles loopt meer en meer via internet; dat gaat wereldwijd overal effect op hebben. We zijn een muisklik verwijderd van de internationale cliënt, maar ook van de internationale concurrent.”

Economische impact

Alle digitale innovaties leiden tot een nieuw type maakindustrie, die economische groei bevordert en werkgelegenheid creëert. De combinatie van het internet met bijvoorbeeld 3D-printing zal volgens de econoom een geheel nieuwe productiemethode tot gevolg hebben. “Met 3D-printing maak je precies wat een consument wenst. De nadruk ligt minder op het tussenproduct, maar op het complete eindproduct. Dat heeft weer een geweldig effect op de industrie en andere sectoren.” Mede dankzij innovaties als robotisering, het zogeheten Internet of Things, cloud computing en 3D-printing, is internationaal de trend van reshoring - de productie die uit de lage loonlanden terugkeert - al ingezet. Bedrijven willen on-

derzoek, ontwikkeling en productie dicht bij elkaar houden en zoeken locaties in de buurt van onderzoeksinstituten.

In het internettijdperk wordt volgens Vermeend de klant pas echt koning: “Dankzij co-creatie maak je unieke producten. Ik ben een fanatiek hardloper. Via internet zou ik samen met een producent een speciaal voor mij ontworpen loopshoel kunnen ontwikkelen. Een ander voorbeeld: bij het bedrijf Lego kunnen kinderen al hun eigen ontwerpen uploaden en Lego neemt de beste modellen in productie.” Onbegrensde mogelijkheden ziet Vermeend ook in Internet of Things. “Machines gaan via internet machines aansturen, losgekoppeld van de mens. Denk aan sensoren in dijken die de waterstand doorgeven, koffiezetapparaten die melden dat je nieuwe cups nodig hebt of de verwarming die communiceert met internet en de laagste energieprijis zoekt. Wereldwijd zijn er 50 miljard apparaten aan elkaar te koppelen.”

Door de wereldwijde digitalisering komt veel waardevolle informatie beschikbaar. Dat levert een zee aan gegevens op voor big data, de nieuwe analysetechnologie waarop managers of wetenschappers hun beleid of beslissingen kunnen baseren. “Je kunt miljarden data van over de hele wereld met elkaar verbinden en analyseren. Een prachtige ontwikkeling, ook voor de medische wereld. Dit stelt onderzoekers in staat om enorm veel informatie te verzamelen over bijvoorbeeld een bepaalde aandoening.”

Om al deze innovaties optimaal te benutten, zullen (lokale) overheden en marktpartijen elkaar moeten opzoeken. “De economie, met name op gebied van zorg en de arbeidsmarkt, wordt meer en meer regionaal bepaald. In Brabant wordt bijvoorbeeld een 3D-industrie ontwikkeld samen met gemeente Eindhoven.” “Ondernemers die onvoldoende inspelen op de digitale economie missen de boot,” aldus Vermeend. Voornoemde nieuwe technologische ontwikkelingen zouden bij zowel bedrijven als overheden hoog op de beleidsagenda moeten staan. Door samen kennis en geld te investeren en meer publiek private samenwerkingen (PPS) aan te gaan kan Nederland optimaal profiteren van de digitale innovaties. “Nederland moet zich sterker inzetten op de maakindustrie.” ■

Willem Vermeend, voormalig PVDA-staatsecretaris van Financiën en minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid, is tegenwoordig internetondernemer en bijzonder hoogleraar Economics and E-business aan de Maastricht School of Management. Hij publiceerde diverse boeken over de digitale opmars van internet.

Fotografie: Patricia Börger

Juridische aspecten nader toegelicht

Zoals vaak op gebied van internet, houden wet- en regelgeving allesbehalve gelijke tred met de innovatieve technologieën. Innovatie komt daardoor nogal eens in botsing met bestaande regelgeving. Vier advocaten van Dirkzwager belichten de juridische kant.

3D-printen en certificering

Pieter Bloemendal, advocaat Aansprakelijkheid, Schade en Verzekering

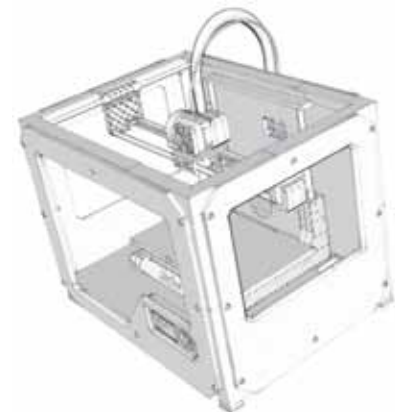
3D-printen is in opmars. Met name het afgelopen jaar is er veel media-aandacht voor dit fenomeen. Niet alleen voor producenten maar ook voor consumenten kan de 3D-printer belangrijke veranderingen teweeg brengen. Veelzeggend is de door het Britse opinieblad The Economist geïntroduceerde term 'third industrial revolution'. De verwachtingen zijn hooggespannen.

Om van 3D-printen een blijvend succes te maken is aandacht voor de risico's onontkoombaar. Die zijn behalve op het gebied van intellectueel eigendomsrecht en verzekeringsrecht, ook gelegen in de 3D-printers en 3D-geprinte producten zelf. Zo verschenen onlangs de resultaten van een onderzoek waaruit blijkt dat

3D-printers meer potentieel gevaarlijke nanodeeltjes produceren dan eerder werd aangenomen.

Een goed middel om dergelijke veiligheidsrisico's het hoofd te bieden is certificering. Er moet dan echter wel een concrete norm voorhanden zijn waaraan kan worden getoetst. De International Organization for Standardization (ISO) is al sinds 2011 bezig met de ontwikkeling van een ISO-norm voor 3D-printen. In navolging van ISO heeft ook het Nederlandse Normalisatie-instituut (NEN) een normcommissie voor 3D-printen opgericht. Met behulp van de normen die ISO en NEN ontwikkelen kan gekomen worden tot standaardisering van hardware (3D-printers en -scanners), software,

gebruikte materialen en het printproces zelf. Dat bevordert en waarborgt de veiligheid van het productieproces en de eindproducten, hetgeen de kans op een daadwerkelijke revolutie vergroot.

Privacy, internet en zorg

Luuk Arends, advocaat Gezondheidsrecht

Internet is ook in de zorg steeds belangrijker. Elektronische uitwisselingsystemen zijn ideaal om alle informatie op de juiste plek te krijgen. Bij de zorgverlening aan één patiënt zijn veelal meerdere zorgverleners betrokken; ieder van hen moet op de hoogte zijn van de gegevens rondom die patiënt. Onjuiste informatie kan tot fatale fouten leiden. Maar uitwisseling van patiëntinformatie ligt gevoelig. Het gaat om persoonlijke gegevens die niet in verkeerde handen mogen vallen. Dus moeten die uitwisselingsystemen veilig zijn. In de discussies rondom het Elektronische Patiënten Dossier overheerste vooral de angst. Maar langzaam zien we een kentering. Inmiddels is er het Landelijk Schakelpunt, waarmee huisartsen(posten), ziekenhuizen en apothekers informatie uitwisselen voor de acute patiëntenzorg. Ook andere sectoren zoals de ggz, de verstandelijk gehandicaptenzorg en ouderen-

zorg zijn elektronische uitwisselingsystemen aan het ontwikkelen. Daarnaast zijn er initiatieven die patiënten zelf toegang geven tot patiëntinformatie. Dankzij die informatie kunnen zij beter meedenken over hun behandeling, zelf de regie houden en daarmee bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van zorg. Een prachtig voorbeeld is 'Mijn Radbouddossier' van het Radboudumc: via een DigiD-code en een sms krijgen patiënten veilig toegang tot hun dossier. Of het project Zorgdoc dat patiënten in staat stelt hun eigen medicatiedossier te beheren en te integreren met dossiers van apothekers en zorginstellingen.

Kortom, internet biedt mooie kansen voor zorgverbetering. Maar het beveiligen van gegevens moet goed geborgd zijn, omdat deze informatie zo privé is en niet in verkeerde handen mag vallen.

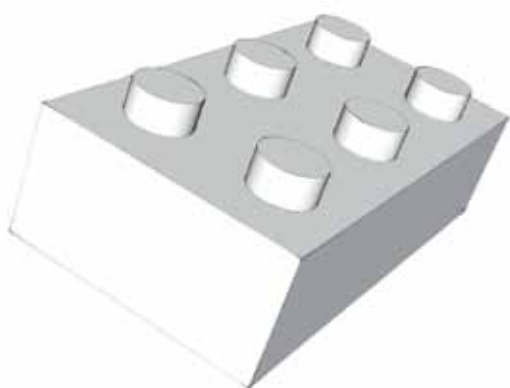

PPS, samenwerken overheden en marktpartijen

Tony van Wijk, advocaat Aanbestedings- en bouwrecht

Overheden en marktpartijen moeten meer samenwerken om optimaal te profiteren van digitale innovaties. Ten onrechte wordt vaak gezegd dat het aanbestedingsrecht publiek private samenwerkingen onmogelijk maakt. Zolang er geen opdrachten (maar bijvoorbeeld subsidies) worden verstrekt, komt het aanbestedingsrecht in principe niet in beeld. Maar ook indien een publiek private samenwerking mocht leiden tot het verstrekken van een opdracht zijn er vele aanbestedingsrechtelijke uitzonderingen of mogelijkheden. Dat geldt met name als er sprake is van innovatieve projecten, zorg en arbeidsbemiddeling. Bij opdrachten waarvan de specificaties op voorhand

moeilijk bepaalbaar zijn, kan ook gekozen worden voor een aanbestedingsprocedure waarbij wordt onderhandeld met gegadigden. Op die manier kan de overheid tezamen met marktpartijen (op objectieve en non-discriminatoire wijze) de uiteindelijke opdracht en uitvoeringsvoorwaarden vaststellen. Kortom, overheden en marktpartijen moeten meer samenwerken. Het aanbestedingsrecht staat dit niet in de weg. De aanbestedingsrechtelijke mogelijkheden moeten uiteraard wel van tevoren in kaart worden gebracht, zodat de samenwerking ook achteraf niet op juridische problemen stuit.

Co-creatie en crowdsourcing

Ernst-Jan van de Pas, advocaat Intellectuele Eigendom en IT-recht

Co-creatie en crowdsourcing zijn interessante manieren om tot innovatieve producten te komen. Wel moet rekening worden gehouden met intellectuele eigendomsrechten. De auteursrechten op het nieuwe ontwerp in het genoemde Lego-voorbeeld komen in beginsel toe aan de maker ervan (het kind, althans zijn ouders), niet aan Lego. Als Lego dat persoonlijk bedoelde ontwerp, massaal op de markt wil brengen, dan moet het bedrijf daarvoor ofwel (expliciete) toestemming vragen of - nog beter - vragen de auteursrechten aan Lego over te dragen.

Bij crowdsourcing kunnen zeer veel verschillende partijen gezamenlijk een nieuw product ontwikkelen. De een brengt bepaalde technieken in, de ander maakt een ontwerp, weer een ander schrijft software, een ander past dat weer aan, et cetera. Wie wordt eigenaar van het resultaat? Vaak verwacht de bedenker van het initiële idee dat het uiteindelijke product van hem is ('het was toch immers mijn idee!'). Maar dat ligt juridisch een stuk gecompliceerder, omdat het product is samengesteld uit allerlei inbreng van anderen. Er kan sprake zijn van een

gemeenschap waar alle participanten evenveel rechten op hebben. Exploitatie van het resultaat is dan alleen met instemming van de anderen mogelijk, wat uiteraard tot praktische uitvoeringsproblemen kan leiden.

Vooraf goede afspraken maken over wat participanten met een resultaat mogen is dus een absolute must. Dit kan relatief eenvoudig door vooraf een aantal spelregels vast te stellen en die te laten accepteren voordat geparticipeerd mag worden.

Van onze partner in de Verenigde Staten **Roger Yaffe, CEO van USLAW NETWORK**

Via TELFA, het Europese samenwerkingsverband van advocaten- en notarissenkantoren, is Dirkzwager aangesloten bij het Amerikaanse netwerk USLAW. Zij delen gezamenlijke kennis via de site www.legalknowledgeportal.com. In deze rubriek komt ditmaal de directeur van USLAW NETWORK aan het woord.

Om half acht 's ochtends rinkelt de telefoon in Coral Springs, Florida, voor het interview met Samenspraak. Roger Yaffe is dan al anderhalf uur aan het werk. De CEO van de Amerikaanse netwerkorganisatie USLAW houdt ervan om vroeg te beginnen. Hij heeft genoeg te doen. Met meer dan 100 aangesloten advocatenkantoren wereldwijd representeert zijn organisatie maar liefst 6500 advocaten. Daartoe behoren ook de 25 leden van TELFA en de 12 van ALN (African Legal Network).

Van processen naar zaken

“USLAW is geen netwerk voor advocatenkantoren, maar voor cliënten van advocatenkantoren,” herhaalt Yaffe tijdens het gesprek regelmatig. Alles wat zijn organisatie uitvoert, wordt gedaan met het oog op de cliënten. Dat zijn over het algemeen grote bedrijven met wereldwijde belangen.

In 2001 werd USLAW opgericht, zodat onafhankelijke Amerikaanse advocatenkantoren elkaar zaken en cliënten konden doorverwijzen. Per geografisch rechtsgebied kan er maar één kantoor lid worden, en dan nog alleen op uitnodiging. In de Verenigde Staten betekent dat meestal één kantoor per staat. Al hebben grote staten als Californië, Florida, New York en Texas meerdere leden.

“Aangezien we in de Verenigde Staten begonnen zijn, waren we in het begin erg georiënteerd op het voeren van processen. Here everybody is suing everybody else all the time,” lacht Yaffe. “Maar terwijl de organisatie groeide, ook internationaal, kwam de focus meer te liggen op bedrijfszaken en transacties.”

In dit artikel maken we gebruik van Layar. Lees op pagina 7 hoe dit werkt.

Strengere toelatingseisen

Iedere keer dat USLAW besluit om uit te breiden, kijken Yaffe en zijn collega's eerst in welk gebied er ruimte is voor handel. Aan de hand van de ervaringen van de leden en hun cliënten evalueren

Het belangrijkste culturele verschil tussen TELFA en USLAW is de participatie van cliënten in de organisatie, stelt Yaffe. "De cliënten zijn heel actief binnen USLAW," vertelt hij. "We hebben gemerkt dat dat iets Amerikaans is. Cliënten accepteren

“Zoals elke organisatie zijn we alleen maar zo goed als ons zwakste lid.”

ze potentiële nieuwe firma's. Als het aspirant-lid al bij een andere netwerkorganisatie is aangesloten, valt hij meestal af. Zo niet, dan kan hij een aanvraag doen om toegelaten te worden.

Yaffe: "Jaarlijks evalueren we onze leden. Dienen ze het belang van de cliënten goed genoeg? Wie introduceren ze in ons netwerk? We zijn niet bang om firma's te laten afvallen. Zoals elke organisatie zijn we alleen maar zo goed als ons zwakste lid."

Actieve cliënten

Door de samenwerking met TELFA, het Europese netwerk van advocaten- en notarissenkantoren, is Dirkwager één van de leden van USLAW. Over die samenwerking, die stamt uit 2007, zegt Yaffe: "Het was heel belangrijk voor ons om een goede relatie aan te gaan buiten de VS. We hebben bijna een jaar met TELFA gepraat, om zeker te weten dat we voor dezelfde dingen staan. Door de samenwerking zoeken wij binnen de VS meer naar full service kantoren, in plaats van kantoren die voornamelijk procederen. De cliënten van onze Europese leden hebben daar meer behoefte aan."

graag uitnodigingen voor de twintig tot dertig drukbezochte evenementen die wij per jaar organiseren. Ze ontmoeten er advocaten en andere cliënten, blijven op de hoogte, denken met ons mee. Die cultuur ontstaat nu ook in Europa."

Hetzelfde uitgangspunt

Kennis delen, de mantra van Dirkwager, klinkt Yaffe niet onbekend in de oren. De organisatie biedt cliënten op www.uslaw.org onder andere webinars, podcasts en apps aan. Yaffe: "We hebben hetzelfde uitgangspunt dat hoe meer informatie je deelt, hoe sterker je merk wordt." USLAW draagt bij aan de Legal Knowledge Portal, die is opgezet door Dirkwager. Yaffe is er enthousiast over. "Het geeft onze leden de gelegenheid om hun expertise op bepaalde gebieden te tonen aan cliënten overzee. Andersom promoten we de Legal Knowledge Portal op onze website en tijdens onze evenementen. We denken dat het voor de Europese activiteiten van onze Amerikaanse cliënten belangrijk is om binnen één portaal te zien wat er gebeurt in de Europese juridische markt." ■

Kijk voor meer informatie over USLAW op www.uslaw.org. Weten hoe Dirkwager internationaal kennis deelt? Kijk op www.legalknowledgeportal.com

DRU Industripark in Uift:

“Izergieterij **transformeert** tot culturele **smeltkroes**”

Middenin het Achterhoekse coulissenlandschap is op het enorme terrein van de DRU in Uift een opwindende mix van cultuur, wonen, leren en ondernemen ontstaan. Motor achter dit DRU Industripark is PvdA-wethouder John Haverdil van de gemeente Oude IJsselstreek.

Toen in 2003 de poorten van de DRU-fabriek sloten, rees de vraag wat er met het gigantische complex moest gebeuren. Generaties hardwerkende Achterhoekse vaders hadden op dit terrein, dat maar liefst 13 hectare ofwel 28 voetbalvelden groot is, hun brood verdiend. Tweehonderdvijftig jaar lang werden hier pannen, badkuipen en kachels gemaakt. “Het is de bakermat van de Nederlandse ijzerindustrie en zodra het leegstond, raakte ik bevlogen om het terrein te behouden, om het terug te geven aan de kinderen en kleinkinderen van die fabrieksarbeiders. Daarvoor zou het een laagdrempelige publieksfunctie moeten krijgen,” zegt Haverdil, die twintig jaar van zijn carrière in het complex heeft geïnvesteerd. “Verschillende partijen sloegen de handen ineen om het verleden te bewaren. Het college van B&W van de toenmalige gemeente Gendringen wilde aanvankelijk één gebouw bewaren, maar dat hebben we om kunnen buigen naar het gehele terrein inclusief infrastructuur.” Haverdil geeft geregeld rondleidingen op het complex waar onder andere woningen, kantoren, een grand café, galerie, evenementenhal en -terrein,

“Het is **de bakermat** van de Nederlandse ijzerindustrie en zodra het leegstond, raakte ik bevlogen om het terrein terug te geven aan de **kinderen en kleinkinderen** van de fabrieksarbeiders. Daarom kreeg het een **laagdrempelige** publieksfunctie.”

bibliotheek en popzaal een opwindende smeltkroes aan de oever van de Oude IJssel vormen. “Daar doe ik ruim anderhalf uur over en dan beperk ik me nog alleen tot de buitenkant...”

Gemengde gevoelens

Het DRU Industriepark is nu, tien jaar later, voor meer dan de helft ‘gevuld’ en geldt al als een volwaardige tegenhanger van de Amsterdamse Westergasfabriek die de Achterhoek nieuwe energie en dynamiek geeft. Dat ging echter niet zonder slag of stoot, vertelt Haverdil. “Er kwamen gemengde gevoelens bij kijken. De oude arbeiders hebben zich daar, vaak onder slechte arbeidsomstandigheden, kapot gewerkt en vonden het geen sjiek idee dat er nu onder meer een feestterrein kwam. Het idee was aanvankelijk nog echt ‘van de politiek’. Een Achterhoeker zegt eerst ‘jaja, we moeten nog zien wat er van komt’, en jaja betekent dan meestal nee. Velen vonden het een beter idee om het terrein te slopen in plaats van 19 miljoen te investeren in grondsanering en 12 miljoen in wederopbouw. Maar wij bleven met vasthoudendheid - wat je ook kunt vertalen in eigenwijsheid - doorgaan met het plan. We hebben ontzettend veel gelobbyd en ‘keukentafelgesprekken’ gevoerd om de regio van het belang te overtuigen. Die eerste investeringen kregen een vliegwieleffect; bewoners, kunstenaars, zelfstandigen, horeca, evenementenbureaus, opleidingen en talloze andere partijen haakten aan en langzaam maar zeker ontstond er een springlevend terrein dat onze streek nieuw elan geeft.

Nu de Achterhoekers het hebben kunnen voelen, proeven en vasthouden, zijn ze om. Het is hét culturele centrum van de Achterhoek geworden.”

Samenwerking

De energie die de gemeente Oude IJsselstreek in het complex heeft gestoken, vloeit nu volgens Haverdil weer terug in de gemeenschap. “Van belang is dat het plan ook rendeert, niet alleen maatschappelijk, maar ook economisch. Binnen vijf jaar kon de DRU Cultuurfabriek haar eigen broek ophouden, dat duurde bij de Westergasfabriek minstens vijftien jaar. Wij zijn als gemeente grotendeels klaar met de invulling van de panden en willen ons nu richten op parkmanagement; naast het letterlijke onderhoud van het terrein, gaan we er ook zorg voor dragen dat alle partijen hecht blijven samenwerken. Het nieuwe Innovatiecentrum dat komend voorjaar wordt geopend, is daar een prachtig voorbeeld van. Dit wordt een groots project waaraan 150 bedrijven zijn verbonden. Maar niet alleen bedrijven, want de innovaties die uit hun koker komen, laten ze bijvoorbeeld door studenten beoordelen of door kunstenaars ontwerpen. Ook mensen die niet goed in de maatschappij meekomen, werken via de zorginstellingen mee. De samenwerking binnen het DRU Industriepark moet alles overstijgend zijn, 1 plus 1 moet 3 zijn.” ■

Zie voor meer informatie:
www.drucultuurfabriek.nl of volg DRU cultuurfabriek via Twitter @drucultuur

“Samenwerking”

In onze samenwerking met Dirkzwager is 1 plus 1 ook 3. Buiten de talloze juridische vraagstukken die het kantoor voor ons heeft opgelost, willen we nu kijken wat Dirkzwager nog meer voor ons kan betekenen. Hun culturele footprint in deze regio – denk aan de verbondenheid met onder andere Introdans, Het Gelders Orkest en Oostpool – kan kunstenaars die nog op de eerste trede staan, naar een hoger plan brengen. We werken al jaren samen met jurist Bart van Meer en hij weet hoe we in de wedstrijd zitten. Ons overleg verloopt bijna letterlijk met de benen op tafel. Daardoor heeft Dirkzwager heeft ons van goed advies kunnen voorzien én hebben ze meegeholpen om de weg te plaveien voor de DRU Cultuurfabriek. Ze zijn verbonden aan onze doelstelling en nu willen we kijken wat we nog meer uit deze samenwerking kunnen halen.”

“Wist je dat lang niet iedereen weet dat hier midden in de natuur, zoveel kunst is? 75 jaar geleden gestart, maar ook 75 jaar kunstgeschiedenis samengebracht in het Kröller-Müller Museum. Dat is reden voor feest. En reden voor een fonds. Want tot nu toe heeft het museum het vooral op eigen kracht gekund, maar nu is er echt geld nodig voor restauratie, educatie en speciale tentoonstellingen.”

Alexander Pechtold, fractievoorzitter D66 in de Tweede Kamer

Helene Kröller-Müller Fonds

Goud, zilver of brons; een cadeautje voor het museum

In de crisisjaren na 1929 deden Anton en Helene Kröller-Müller al een beroep op vermogende kunstliefhebbers: Gulden Boekers. Zij vroegen hen een bedrag van 500 gulden te schenken. Ter gelegenheid van het 75-jarige bestaan van het Kröller-Müller Museum is het concept van Gulden Boekers opnieuw vormgegeven: het Helene Kröller-Müller Fonds.

“Alleen al 40.000 kinderen en jongeren maken hier elk jaar spelenderwijs kennis met het werk van Van Gogh, Picasso, en al die andere groten. En een veelvoud aan volwassenen uit Nederland en ver daar buiten komt telkens terug om te genieten van de vertrouwde werken en de nieuwe aankopen.” Politicus en oud-veilingmeester Alexander Pechtold is een frequent bezoeker van het museum. Samen met actrice Johanna Ter Steege is hij initiatiefnemer van het op 12 juli gelanceerde Helene Kröller-Müller Fonds. Ter Steege was als kind al diep onder de indruk van het droomlandschap van de Jardin d’email van Jean Dubuffet. Dit uit 1974 daterende kunstwerk is dringend aan restauratie toe, wil het niet verloren gaan voor nieuwe bezoekers

Restauratie, educatie en exposities

Het Kröller-Müller Museum moet aan de slag om de collectie levend te houden, voor nu en voor de toekomst. Er is veel geld nodig voor kostbare restauraties, maar ook voor educatie om de toekomstige generatie te inspireren en voor bijzondere tentoonstellingen. Voor volgend jaar staat een expositie ingepland rondom het werk van Georges Seurat, de grondlegger van het pointillisme.

Met het Helene Kröller-Müller Fonds hoopt het museum het eerste jaar twee miljoen euro te verzamelen. Particulieren en ondernemers die het museum een warm hart toedragen, kunnen zich via een schenking aan de kunstinstelling verbinden. Dat is niet alleen voorbehouden aan zeer vermogenden: een bronzen boeker schenkt vijf jaar lang € 1.000,- per jaar; een zilveren boeker € 2.500,- en een gulden boeker € 5.000,-. De bruto gift is voor 40-50% aftrekbaar van de belasting.

Waardevol

De Boekers krijgen diverse privileges. “Onder meer een Boeker-pas voor gratis toegang, naamsvermelding, uitnodigingen voor projecten van het fonds, voor een jaarlijkse evenement en relatieontvangsten. Voor Gulden Boekers zijn er meer exclusieve activiteiten,” aldus een beknopte opsomming van Lies Boelrijk, manager marketing & business development bij het museum. “Voor veel donateurs is zakelijk netwerken een interessant aspect van het fonds. Wij brengen Boekers in contact met elkaar en met relaties van het museum, nationaal en internationaal. Dat kan nog wel eens verrassend zijn: lang niet alle regionale ondernemers beseffen wat een waardevol museum er in hun achtertuin staat. Want zoals Dirkzwager het grootste advocaten-

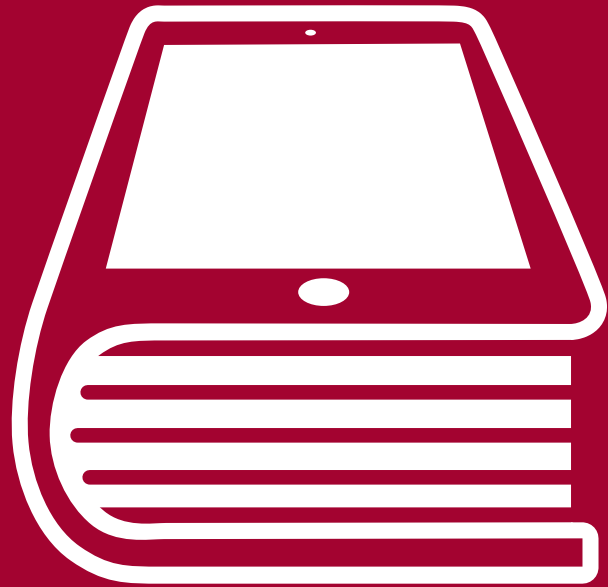
en notarissenkantoor buiten de Randstad is; zijn wij het best bezochte kunstmuseum buiten de Randstad. Wij kunnen elkaar versterken en dat geldt voor meer regionale ondernemers.”

Dirkzwager verzorgt al jarenlang juridische zaken voor het Kröller-Müller Museum en heeft voor het fonds een stichting opgericht. Voor schenkers aan het fonds verzorgt de sectie Familierecht notariaat kosteloos de akte. De eerste Boekers staan inmiddels genoteerd, waaronder ABN-AMRO die € 75.000,- euro schonk voor alle investeringskosten en nu founding partner is. Naar een tweede founder wordt nog gezocht... ■

Le Chahut, Georges Seurat (1888-1890), collectie Kröller-Müller Museum

Draagt u het Kröller Müller museum een warm hart toe? Kijk voor meer informatie over het museum en het fonds op: www.hkmmfonds.nl. Of volg het museum via twitter: @krollermuller

Het KennisBoek zorgt dat u het weet.

Actief delen van kennis zit bij Dirkzwager in het DNA. Dat gebeurt via de Dirkzwager Academy, de kennisportal, KennisApp en de openbare juridische bibliotheek. Maar als je een innovatief kantoor bent dan wil je de cliënt blijven verrassen. Kennisdelen kan tenslotte altijd beter. Tijd om het delen van juridische kennis naar een nog hoger niveau te tillen.

Met trots lanceren wij het KennisBoek. Onze nieuwe interactieve KennisApp met het antwoord op al uw juridische vragen en de mogelijkheid om deze af te stemmen op uw persoonlijke informatiewens. Daarnaast biedt het KennisBoek ruimte voor interactie. Zo kunt u o.a. reageren op artikelen, deelnemen aan groepsdiscussies en kunt u content eenvoudig delen via social media en dat allemaal in een fraaie app, waar u snel en simpel doorheen “bladert”.

Nieuwsgierig geworden naar de mogelijkheden?

Download dan nu gratis het KennisBoek in de Apple store of kijk op www.kennisboek.nl

In deze advertentie wordt gebruik gemaakt van Layar, kijk op pagina 7 om te zien hoe dit werkt.

Maak kennis met **Dirkzwager**
advocaten & notarissen